

 Seminario Galán

Rey

Biografía

Día das letras galegas 2026

«E cando o galego era considerado lingua de «pobres e ignorantes», Rosalía pintou a súa cara coas cores dos apaches e escribiu e cantou en galego; o idioma do seu pobo; a lingua dos esquecidos e das esquecidas».

Begoña Caamaño

Limiar de «Rosalía pequeniña»

Arquivo familiar

BEGOÑA CAAMAÑO

Begoña Caamaño Rascado naceu o 14 de outubro de 1964 no barrio vigués do Calvario.

Os seus primeiros estudos, en educación infantil, serán nunha escola preto da súa casa, na que recibe clases en francés de M.ª Xosé Queizán, pasando posteriormente ao colexio Amor de Dios e rematando os estudos de bacharelato no instituto Alexandre Bóveda.

Os estudos universitarios fíxoos na Escola de Maxisterio CEU, adscrita á Universidade de Vigo, onde remataría a carreira.

En 1986 comezou a traballar como xornalista en Radio Noroeste, emisora viguesa creada tres anos antes. Nesta emisora pasou a formar parte, despois de realizar un curso de formación radiofónica, dos seus servizos informativos.

Posteriormente foi contratada pola Cadena COPE, vinculada á Conferencia Episcopal Española, para traballar nos servizos informativos da súa emisora de Vigo, a Radio Popular, na que estivo traballando de 1988 a 1989.

Fotografía escolar.
Arquivo Familiar

No colexio Amor de Dios,
en Vigo.
Arquivo Familiar

Nese mesmo ano incorporouse á Radio Galega, tamén na delegación en Vigo, pasando, en 1992, á sede central da emisora en Santiago de Compostela como redactora de informativos.

Arquivo familiar

Begoña, á dereita, con Rosa Martínez, no programa *Trécolas*, da Radio Galega.

Na delegación viguesa da Radio Galega creou, xunto con Rosa Martínez, o programa *Trécolas*, o primeiro que se facía dende unha delegación territorial. Nesta mesma emisora emitíase, dende o ano 1990, o programa *Diario Cultural*, creado e dirixido por Ana Román, especializado na cultura galega e a el vaise incorporar Begoña Caamaño como redactora e presentadora. Tamén presentou e dirixiu diferentes programas nesta emisora: *Andando a terra*, *Club Cultura* e *Expreso de Media Noite*.

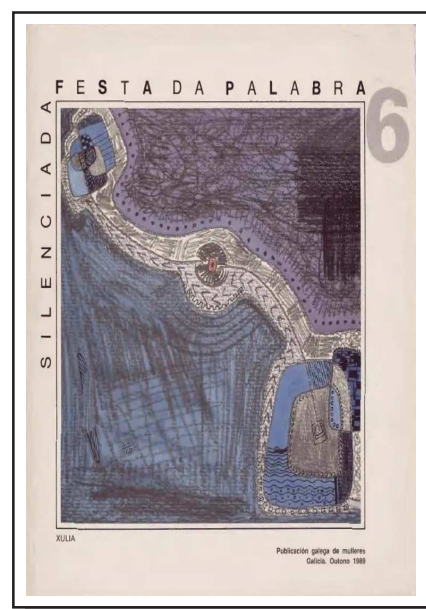
No *Diario Cultural*, da Radio Galega, traballou Begoña como redactora e presentadora.

Begoña, segunda pola dereita, cubrindo un pleno do concello de Cangas celebrado a porta pechada.
Arquivo familiar

O seu traballo como xornalista non se limitou á radio, xa que foi colaboradora de diferentes xornais e revistas, traballando como correspondente da *Axencia de Noticias Galegas* e articulista nos xornais *El Sol*, *A Nosa Terra*, *Novas de Galiza* e na revista *Tempos*.

O seu activismo progresista levouna a colaborar en publicacións feministas, *Festa da Palabra Silenciada*, *DeLibe radamente* e *A Segá*, e na revista galega antimilitarista *Ar!*, da que formou parte do seu Consello de Redacción. Tivo Begoña unha gran actividade sindical, chegando a desempeñar o cargo de presidenta do Comité Interempresas da Corporación de Radio e Televisión de Galicia (CRTVG), posto dende

Festa da Palabra Silenciada é unha revista anual editada en Vigo dende ao ano 1983.

o que denuncia a manipulación informativa desta empresa pública.

En marzo de 1997, na Facultade de Ciencias da Comunicación da Universidade de Santiago de Compostela, constitúese a Asociación de Mulleres Galegas na Comunicación (Mugacom), co fin de defender a igualdade no eido laboral dos traballadores e traballadoras de diferentes ámbitos da comunicación. Nesta organización, da que Begoña foi unha das impulsoras, vai desenvolver un gran número de accións reivindicativas.

Arquivo familiar

Lendo un manifesto na primeira manifestación contra a guerra do Golfo.

Foi tamén unha gran defensora da Sanidade Pública Galega e do Ensino Público. Colaboradora e activista a favor da normalización do idioma galego, participou na campaña «Dou a cara», or-

ganizada polo BNG, contraria ao decreto de plurilingüismo do Partido Popular.

Arquivo familiar

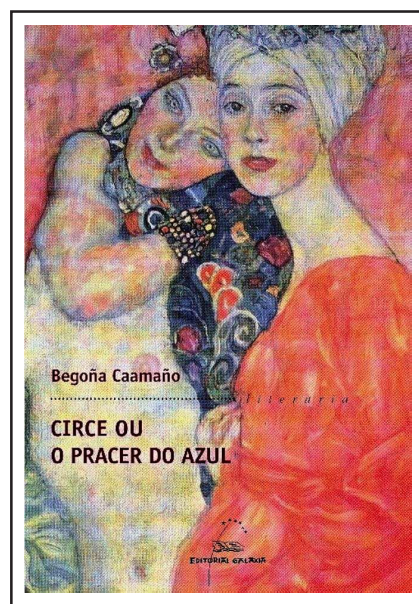
Begoña Caamaño, no centro, nun acto de Mulheres Nacionalistas Galegas (MNG).

A carreira literaria de Begoña comeza no ano 2009, coa publicación da novela *Circe ou o pracer do azul*, editada por Galaxia.

Nesta obra a autora fai unha revisión da mitoloxía grega dende un punto de vista feminista, sendo as mulleres as protagonistas principais.

Para a portada da publicación usarase unha imaxe do cadro *As amigas*, do pintor austríaco Gustav Klimt.

A obra foi traducida ao castelán no 2014 por Xosé Antonio López Silva co título *Circe o el placer del azul* e publicada pola editorial Galaxia na súa colección Mar Maior.

Circe ou o pracer do azul, a primeira novela de Begoña Caamaño publicouse no ano 2009.

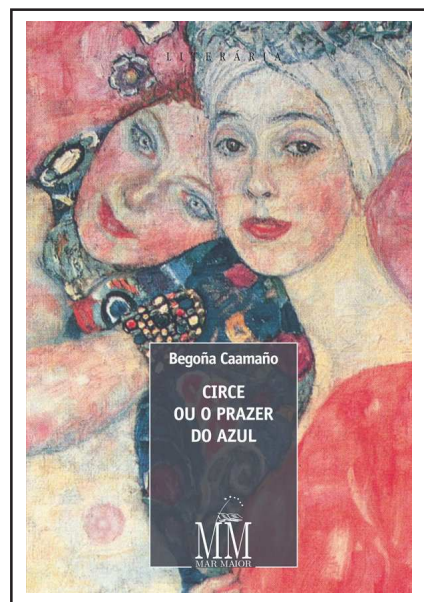
Dous anos despois, a editorial Galaxia e a brasileira Ponte Atlántica, xestionada por galegos e descendentes de galegos, chegan ao acordo de traducir a novela de Begoña Caamaño ao portugués, co título *Circe ou o prazer do azul*, cun equipo de tradutores coordinados pola catedrática da Universidade brasileira de São Paulo, Valéria Gil Condé.

En outubro de 2010 participa na obra colectiva *Pel con pel*, editada por Galaxia e poñéndolle texto, xunto con Leticia Costas, Francisco Castro, Marta Dacosta, X. M. Álvarez Cáccamo, Iolanda Castaño, Alfredo Ferreiro, Román Raña..., a algunha das trinta e tres fotos presentadas ao concurso de Lactación Materna que organizara a Federación de Asociacións de Lactación Materna (Fedelgama) e a editorial Galaxia.

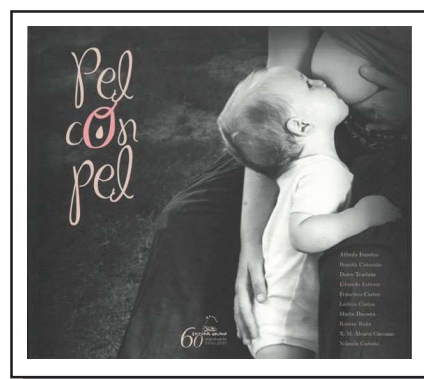
«Lembro con tenrura infinita a expresión da túa nai cando llo propuxen: entre o pasmo, o agradecemento e a incredulidade.

Marta, a miña irmá da alma; a miña amiga leal nos últimos vinte anos. Mesmo decidíramos preñar ao tempo para vos poder criar á vez e atravesarmos xuntas toda esta magnífica experiencia».

...

A tradución ao portugués de *Circe ou o prazer do azul* foi realizada por un equipo coordinado dende a Universidade de São Paulo, no Brasil.

Pel con pel, editada en 2010, é unha obra colectiva na que participa Begoña Caamaño xunto con outros nove autores máis.

Morgana en Esmelle, a segunda novela de Begoña, publicouna tamén Galaxia no 2012.

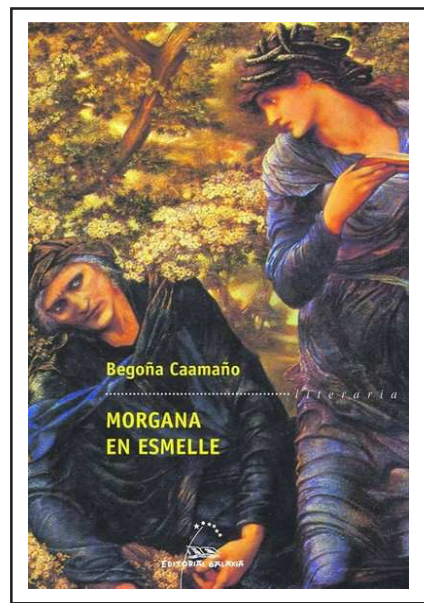
A portada reproduce o cadro da Birmingham Arte Gallery, *A seducción de Merlín*, do artista e deseñador británico Edward Burne-Jones

A trama desta obra está relacionada co mundo fabuloso da terra de Miranda que describe Álvaro Cunqueiro en *Merlín e familia*.

A protagonista, Morgana, amante do rei Artur chega á fraga de Esmelle, na que vive Merlín, na procura de solucións á súa infelicidade. Esta chegada vai alterar a vida serena na que vive o mago. E, como na anterior novela, a autora bota sobre a trama unha mirada feminista, na que Morgana se posiciona fronte os argumentos de Merlín.

Morgana en Esmelle, recibiu numerosos recoñecementos:

- Premio da Crítica de narrativa galega 2012, da Asociación Española de Críticos Literarios
- Premio Ánxel Casal ao mellor libro de ficción 2012, da Asociación Galega de Editores
- Premio da Asociación de Escritores e Escritoras en Lingua Galega (AELG) á mellor obra de narrativa 2012
- Premio Antón Losada Diéguez de creación literaria no 2013

Morgana en Esmelle, é a segunda novela Begoña Caamaño e publicouna tamén Galaxia no 2012.

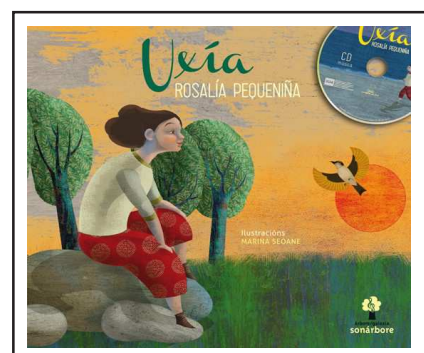

Begoña Caamaño, non centro, con Victor Freixanes e María Xesús Nogueira na presentación de *Morgana en Esmelle*, en 2012. *Arquivo familiar*

A finais do 2013 Galaxia publica, *Rosalía pequeniña*, un libro-CD con cancións de Uxía sobre poemas de Rosalía de Castro e ilustracións de Marina Seoane no que Begoña participa co limiar.

...

«Da man e na voz de Uxía podemos coñecer agora esoutra Rosalía. Neste *Rosalía pequeniña*, Uxía déixanos un feixe de cancións para retratar esa muller que uns chamaron tola e outros santa: a verdadeira Rosalía. A Rosalía

Begoña Caamaño é a autora do limiar do libro-CD *Rosalía pequeniña* con poemas de Rosalía de Castro interpretados por Uxía.

pequena, insubmisa, rebelde, pirata; a Rosalía que non é musa senón pobo... e por iso a canta o pobo. Como a cantamos nós, como a cantou no seu tempo Curros Enríquez, quen soubo ver nela esa nena soñadora que medrou até se converter nunha muller afouta e ousada. A Rosalía que todos e todas levamos dentro, e por iso debemos coñecela e cantala.»

Begoña colaborou cun texto en *Danza das areas*, de Uxía, aínda que non asinou esta colaboración.

Pero non foi esta a única relación de Begoña co mundo da música galega. A partir dunha canción de João Afonso, escribiu o tema *Aquí embaixo*, do disco *Danza das areas*, de Uxía e no libro-CD *Canta o cuco*, con poemas de Manuel María interpretados polo grupo María Fumaça, participou no limiar, aínda que se negou a asinar ambas as dúas colaboracións.

Begoña Caamaño faleceu o 27 de outubro de 2014, á idade de 50 anos, dun cancro de páncreas que lle fora detectado dous anos e medio antes.

«Gustaríame morrer como no fermoso cadro de Leandro Lamas co que me agasallastes...facer unha festiña tranquila, poder vervos a todas e todos, despedirme de cada unha de vós...»

O acto de despedida foi na capela de Boisaca que se converteu nunha homenaxe multitudinaria na que soou o *Alalá das Mariñas* e a cantante Uxía leu unha carta deixada pola escritora como despedida.

...

"Eu levo xa tanto vivido, tanto aprendido, tanto amado e tanto amor recibido que non podo dicir que a miña morte sexa inxusta. Indesexada si, como todas... que me encantaría vivir outros 47 anos, tamén. Sempre temos apego á

Uxía foi a encargada de ler a carta de despedida de Begoña Caamaño na homenaxe celebrada na capela de Boisaca.

vida, sobre todo porque sabemos que, pese aos seus mil amargores, a vida compensa. Pero Uxi, non vou mentir dicindo que por veces non teña medo e rabia, pero é máis pola incerteza que pola morte en si mesma. Putada, o que se di unha putada grande e real sería ter vivido unha vida de merda, estar dende os 6 anos furgando na basura dos vertedoiros de Antanaribo, ou dende os 8 turrando dunha vagoneta de carbón en Bolivia, ou dende os 11 pechada nun bordel de Bankog! Ter unha vida tan miserable que che fai desexar a morte como un alivio.

...

Gostaríame morrer como no fermoso cadro de Leandro Lamas co que me agasallastes... facer unha festiña tranquila, poder vervos a todas e todos, despedirme de cada unha de vós, partillar un brinde pola vida, escoitarte por última vez cantar o Alalá das Mariñas e logo adormecer... sen dor, sen esteriores, adurmiñarme repousando no peito de Etxaniz, ir notando como o sono me vence, como a túa voz soa cada vez máis baixiña no meu corazón, como os vosos sorrisos se van desdebuxando, perdendo as vosas individualidades ata se converter nun sorriso único, cálido e amable coma o sol nun día de xuño... e xa non espertar máis.

Co seu compañeiro J. Mari Etxaniz, no ano 2000, visitando o Castro de Baroña, en Porto do Son (A Coruña).

Nun acto dunha Feira do Libro Galego, presentando as súas dúas novelas.

Ese é o meu último, íntimo gran desexo. Egoísta, sen dúbida, pois en absoluto me preocupa a "outra parte", vós e a vosa tristura e desconsolo.»

...

No primeiro aniversario da morte de Begoña as súas amigas organizaron un acto de homenaxe que titularon *Begoñísima*.

Un ano despois, o 24 de outubro de 2015, as súas amigas organizaron no Teatro Principal de Santiago de Compostela, un acto de homenaxe, *Begoñísima*, que contou coa intervención das súas compañeiras na Radio Galega, actrices, escritoras, poetas, músicas... e a proxección de audiovisuais sobre a súa figura e obra.

Anteriormente a Fundación Granell celebrara outro acto de homenaxe, *Sororidade*, tamén no Teatro Principal no que participaron preto de sesenta mulleres feministas e neste acto tamén se presentou a publicación *O libro das amigas*, unha obra na que vinte e catro amigas xuntaron os seus textos para homenaxear e lembrar a Begoña.

Esta obra foi deseñada por Uqui Permuy e con ilustracións de Montse Amigo e Leandro Lamas.

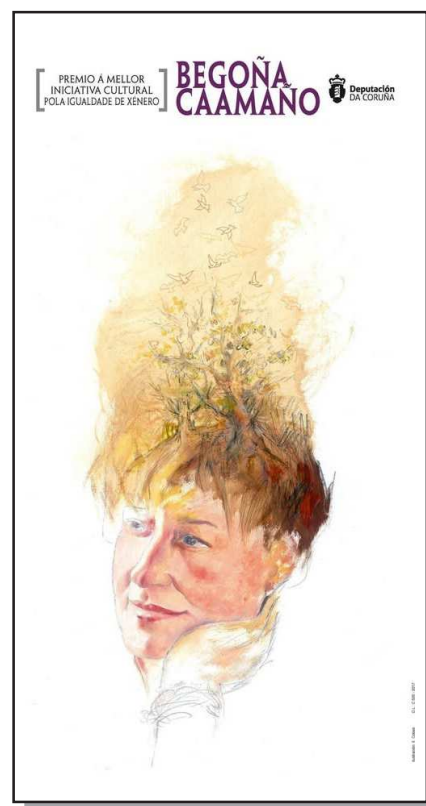
A desaparición de Begoña deixou no ar unha terceira novela que tería como protagonista a Sherezade, a narradora dos contos de *As mil e unha noites* e tamén o proxecto de novelar a vida da súa bisavoa.

No ano 2017 a Deputación Provincial da Coruña convocou o Premio Begoña Caamaño dirixido á mellor iniciativa cultural pola igualdade de xénero cunha dotación económica de 6.500 euros.

Na súa primeira edición foi premiada Lila de Lilith, unha libraría feminista creada no ano 2017 en Santiago de Compostela por Patricia Porto Paderne e Mon Vila e na última edición, a de 2025, os galardonados foron a produtora *Illa Bufarda* e a cooperativa xuvenil *Mala Herba Producións*.

O libro das amigas é unha homenaxe a Begoña Caamaño, un ano despois da súa morte.

O Premio Begoña Caamaño está dirixido a premiar a mellor iniciativa pola igualdade de xénero.

Estes recursos didácticos, elaborados polos Grupos deTraballo integrantes do Seminario Galán, sobre a figura da xornalista e escritora Begoña Caamaño, homenaxeada no Día das Letras Galegas 2026, están dirixidos ao alumnado de educación infantil e primaria, e son presentados nun formato compatible cos medios habituais de impresión presentes nos centros de ensino.

www.seminariogalan.org

 Seminario Galán

